

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

VOORBEREIDENDE EKSAMEN

2023

NASIENRIGLYNE

REKENINGKUNDE VRAESTEL 2 (10712)

12 bladsye

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders getoon in die nasienriglyne, sal strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Tensy anders getoon, ken volpunte toe vir 'n korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat getoon is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui is in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar dit getoon word, ken deelpunte toe om tussen die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Waar strafpunte toegeken word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
8. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek.
LW: Kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷ wees, of soos per nasienriglyne.
9. Waar metodepunte vir bewerking toegeken word, moet die nasiener eers die redelikheid van die antwoord ondersoek voordat die punt toegeken word. Indien 'n metodepunt toegeken is, word dit as 'een deel korrek beskou'.
10. Bewerkings: Moet nie punte vir bewerkings toeken waar die teller en noemer omgeruil is nie. Dit is ook van toepassing op verhoudings.
11. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat in geheel of gedeeltelik foutief is nie. Dui aan met 'n .
12. Wees bedag daarop dat sommige kandidate geldige alternatiewe buite hierdie nasienriglyne kan gee.
13. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

VRAAG 1**1.1 BTW**

1.1.1

	BEREKENINGE	ANTWOORD
(a)	16 800 + 2 520	19 320 ✓
(b)	379 500 ✓ x 15/115 ✓	49 500 ✓
(c)	een punt een punt 821 000 – 10 200 810 800 ✓✓ x 15/100 ✓ OF (821 000 x 15/100) 123 150 twee punte – 1 530 een punt	121 620 ☑ een deel korrek

8

1.1.2

Adviseer Dan wat hy moet doen. Verskaf EEN punt.

Enige EEN geldige punt ✓✓

- Hy moet op 'n brondokument aandrings.
- Sê vir Dan hy moet hom weerhou van onetiese praktyke.
- Stel die SAID in kennis./ Hy het nie BTW van R6 000 of R5 218 verklaar nie / Hy verklaar nie al sy inkomste nie.
- Hy moet aandrings om BTW te betaal, aangesien hy dit kan terug eis.
- Die SAID sal nie die vergunning vir terugsendings toestaan nie.

2

1.2 BANKVERSOENING EN INTERNE KONTROLE

1.2.1

KONTANTONTVANGSTEJOERNAAL		KONTANTBETALINGSJOERNAAL	
Besonderhede	Bedrag	Besonderhede	Bedrag
Voorlopige totaal	R610 400	Voorlopige totaal	R568 300
(14 350 - 13 450)	900 ✓✓	(22 420 - 12 420)	10 000 ✓✓
	108 ✓		890 ✓
	42 200 ✓		25 100 ✓
(7 860 + 7 860) een punt een punt	15 720 ✓✓		6 000 ✓
	669 328		610 290

11

-1 (maks -1) vreemde/oorbodige items (slegs indien die punt elders vir dieselfde bedrag toegeken is).
 Verseker dat kandidate nie vol punte verdien ten spyte van insluiting van verkeerde syfers nie

1.2.2

Bereken die Bankrekening saldo op 30 Junie 2023.						
BEREKENINGE		ANTWOORD				
$65\ 000 \checkmark + 669\ 328 \checkmark - 610\ 290 \checkmark$ OF 59 038 twee m. punte	<table border="1"> <tr> <td>65 000</td> <td>610 290</td> </tr> <tr> <td>669 328</td> <td></td> </tr> </table>	65 000	610 290	669 328		124 038 ☒ Een deel korrek
65 000	610 290					
669 328						

4

1.2.3

BANKVERSOENINGSTAAT OP 30 Junie 2023			
	Alternatief	DEBIET	KREDIET
Saldo volgens bankstaat	120 165	Balanserende syfer, kan Dt wees	120 165 ☒
Krediteer uitstaande deposito	10 000		10 000 ☒
Krediteer regstelling van fout	3 121		3 121 ☒
Debiteer uitstaande EFO 188	(6 780)	6 780 ☒	
EFO 189	(2 468)	2 468 ☒	
Saldo volgens bankrekening	124 038	124 038 ☒ Sien 1.2.2	Moenie R65 000 aanvaar nie
Beide totale moet dieselfde wees		133 286 ☒	133 286

8

-1 (maks -1) vreemde/oorbodige items (slegs indien die punt elders vir dieselfde bedrag toegeken is).
 Verseker dat kandidate nie vol punte verdien ten spyte van insluiting van verkeerde syfers nie

1.2.4

Die ouditeur het probleme ten opsigte van deposito's geïdentifiseer. Verduidelik en haal EEN bewys aan.
Geldige verduideliking ☒ Bewys ☒ Verduideliking: <ul style="list-style-type: none"> • Oorrol van kontant "Rolling of cash" /moontlikheid van diefstal • Deposito's word nie betyds gedoen nie/Laat deposito's Bewys: <ul style="list-style-type: none"> • Bedrag van R10 000 word vermis. • Deposito van R22 420 (9 Junie)

2

TOTALE PUNTE
35

VRAAG 2

2.1 KONSEPTE

2.1.1	Direkte materiaalkoste ✓
2.1.2	Verkoops en verspreidingskoste ✓
2.1.3	Veranderlike ✓

3

2.2 JC ELEKTRONIKA

* een deel korrek

2.2.1 Bereken: Direkte arbeidskoste

Foutiewe totaal voor aansuiwerings	1 132 030
Verkoopspersoon kommissie	(8 575) ✓
Produksie werkers 225 x 25 OF 72 000 – 66 375	5 625 ✓✓*
insluitende 1 132 030	1 129 080 ✓*

4

Bereken: Fabrieksboekoste	
Fabrieksboekoste saldo	356 310
Water en elektrisiteit 110 500 x 90% OR 110 500 – 11050	99 450 ✓✓
Huuruitgawe (133 100 + 12 100) ✓ x 600/1 500 ✓ OF 145 200 – 87 120	58 080 ✓*
Versekering 8 400 x 3/2 OF 8 400 + 4 200	12 600 ✓✓
Indirekte materiaal 11 400 x 80/20 OF 57 000 – 11 400	45 600 ✓✓*
Waardevermindering: fabriekstoerusting 412 500 – 242 500	170 000 ✓✓
insluitende 356 310	742 040 ✓*

12

2.2.2 PRODUKSIEKOSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2023

Direkte materiaalkoste	
Direkte arbeidskoste	
Primêrekoste	
Fabrieksboekoste	
Totale produksiekoste	3 971 120
Goedere in bewerking voorraad (begin van jaar)	260 000 ✓
	4 231 120
Goedere in bewerking voorraad (einde van jaar) bewerking	(146 120) ✓#
Totale koste van produksie van klaarprodukte voorraad 23 750 x 172	4 085 000 ✓✓

4

#ignoreer hakies

2.3 BESWANA VERVAARDIGERS

2.3.1 **Identifiseer die produksiekoste wat die grootste probleem met die vervaardiging van handsakke veroorsaak het. Verduidelik en haal syfers aan om jou antwoord te staaf.**

Produksiekoste ✓ Verduideliking: neiging en syfer/s ✓

Direkte arbeidskoste

Vehoog met (van R60) tot R75 / R15 / 25%

Gee TWEE moontlike, praktiese oplossings vir Beswana Vervaardigers.

TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓

- Lei werkers op om meer effektief te werk.
- Verminder oortyd/Kontroleer werksure.
- Beperk verhogings in produksielone tot inflasiekoers.
- Verhoog meganisasie / outomatiseer take.
- Betaal volgens produktiwiteit.
- Bied byvoordele aan werknere aan.
- Beloon top presterende werknere / spanne.
- Kruisopleiding van werknere.
- Stel haalbare doelwitte.

6

2.3.2 **Verwys na die boekhouer se berekening van veranderlike koste per eenheid vir selfoosakkies: Gee TWEE redes vir die afname in die direkte materiaalkoste.**

TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓

- Hulle het 'n goedkoper verksaffer gevind/ plaaslike verskaffer van direkte materiaal (spaar geld op afleweringkoste/ doane en aksyns belastinge / invoerkoste) / onderhandel vir korting vir grootmaat aankope.
- Werkers is behoorlik opgelei om vermorsing van direkte materiaal te verminder./Beter kwaliteit materiaal is aangekoop wat vermorsing verminder het.
- Daar is beter beheer en kontrole tydens uitreiking van materiaal aan werkers / effektiwiteit tydens produksie.
- Goedkoper vervoerkoste.

4

2.3.3 **Doen 'n berekening om te bewys dat die 2023 gelykbreekpunt van 51 021 eenhede vir selfoosakkies, inderdaad korrek is.**

R2 500 000 ✓

90 ✓ – 41 ✓

R49 twee punte

een punt vir slegs R2 500 000 (as 'n enkelstaande syfer) dus, enige aansuiwering (+;-;x) tot hierdie syfer, sal die teller foutief maak.

3

2.3.4

Lewer kommentaar op die produksievlakke van selfoonsakkies. Behoort Beswana Vervaardigers tevrede te wees met die produksievlak behaal in 2023 vergeleke met 2022? Haal syfers aan om jou antwoord te staaf.

Verduideliking ✓✓ (moet vergelyking tussen produksie en GBP vir beide jare, insluit)
Vergelykende syfers ✓✓ (beide jare)

Antwoord vir vier punte:

- In 2022 het Beswana 'n wins op 7 368 eenhede gemaak teenoor 2023 wat 'n wins op 18 979 eenhede getoon het.

OF

- Beswana het meer wins in 2023 gemaak aangesien die produksievlakke van 70 000 eenhede die gelykbreekpunte van 51 021 eenhede oorskry het vergeleke met 2022 toe 60 000 eenhede vervaardig is teenoor die gelykbreekpunt van 52 632 eenhede.

OF

- Beswana het meer wins in 2023 as in die vorige jaar getoon. In 2023 het hulle 'n wins op 11 611 meer eenhede as in 2022 gemaak.

4

Antwoord vir twee punte:

- In 2022 het Beswana 60 000 eenhede geproduseer en in 2023 het hulle 70 000 eenhede vervaardig.
- Hulle het 10 000 meer eenhede gemaak en verkoop in 2023 as in 2022.
- In 2023 het hulle 'n wins op 18 979 eenhede gemaak.
- In 2022 het hulle wins op 7 368 eenhede gemaak.
- GBP het verbeter van 52 632 tot 51 021/ met 1 611.

TOTALE PUNTE
40

VRAAG 3**3.1 KONSEPTE**

3.1.1	Vals ✓
3.1.2	Waar ✓
3.1.3	Vals ✓

3

3.2 OSBORNE BEDRYWIGHEDE**3.2.1 Voltooi die Debiteure-invorderingskedule vir die tydperk 1 Mei tot 30 Junie 2023.**

-1 (maks -1) vir oorbodige inskrywing in die gekleurde blokke; verbeur metode punt vir die totale

	Krediet verkope	Mei	Junie
Maart	5 175 000	414 000	
April	5 625 000	1 687 500 ✓	450 000 ✓
Mei	5 887 500	3 391 200 ✓✓	1 766 250 ✓
Junie	6 000 000 ✓✓		3 456 000
Ontvangstes van Debiteure		5 492 700	☑ 5 672 250

vir beide totale. EEN deel korrek

8

3.2.2 Bereken die ontbrekende bedrae aangedui deur (i) tot (v) in die Kontantbegroting vir Mei en Junie 2023.

* een deel korrek

	Berekeninge		Antwoord
(i)	7 850 000 x 25% OF 7 850 000 – 5 887 500	2	1 962 500 ✓✓
(ii)	$(8\,000\,000 \times \frac{100}{125})$ $6\,400\,000 \times \frac{20}{100}$ OF 6 400 000 – 5 120 000	2	1 280 000 ✓☑*
(iii)	$(7\,500\,000 \times \frac{100}{125})$ $6\,000\,000 \checkmark \times \frac{80}{100} \checkmark \times \frac{98}{100} \checkmark$ OF 4 800 000 – 96 000	4	4 704 000 ☑*
(iv)	(4 500 x 48) $216\,000 \checkmark \times \frac{20}{80} \checkmark$ OF 4 500 x 12	3	54 000 ☑*
(v)	$20\,000 \times \frac{15}{100} \times \frac{1}{12}$ 250 ✓✓ 2 250 ✓	4	2 500 ☑*

15

- 3.2.3 **Marie het vir Donny oortuig om 'n aflewering voertuig op 1 Mei 2023 aan te koop. Donny het ingestem maar hy verkies Mangray Vervoerders aangesien hulle onbepaalde kilometers teen 'n vaste termyn kontrak aanbied. Noem TWEE punte ten gunste daarvan om Mangray Vervoerders te behou.**

Enige twee voorstelle ✓ ✓

- Dit verbeter die fokus op die kernbesigheid van die onderneming.
- Dit bespaar op voertuiguitgawes (onderhoud/brandstof).
- Dit bespaar op finansieringskoste (rente op lening).
- Dit verminder bedryfskoste/Verlaag arbeidskoste.
- Die uitkontraktering van die aflewering maatskappy is minder as dit waarvoor begroot is.
- Dit is makliker om voor te begroot (vaste kontrakbedrag).
- Daar is geen onderbrekings of ekstra kostes as gevolg van werkers wat byvoorbeeld op siekverlof is nie.
- BTW-insette kan van die SAID geëis word.

2

- 3.2.4 **Twee van die verkoopsassistente is nabye familielede van Donny en Marie. Die verkoopsbestuurder is bekommerd dat hulle altyd afwesig by die werk is en ander assistente kla hieroor.**

Doen 'n berekening om sy bekommernis te regverdig.

BEREKENINGE	ANTWOORD
$(1\,700\,000 \times \frac{1}{100})$ $17\,000 \times 5$	85 000 ✓ ☒ indien x 5

Verskaf EEN punt.

EEN geldige punt ✓✓ **syfers nie noodsaaklik nie**

Alle verkoops assistente sal in die kommissie verdien deel, ongeag of sommige afwesig is van werk. (R85 000 / R17 000 elk).

4

3.2.5 **Die verkoopsassistent was ontevrede met hulle verhoging vir Junie. Verskaf EEN rede vir hulle ontevredenheid. Haal syfers aan om hulle ontevredenheid te staaf.**

Vergelyking tussen die verkoops assistent en die verkoopsbestuurder ✓✓ syfers ✓ ✓

Die verkoopsassistent ontvang 'n 4% ($\frac{23\,400 - 22\,500}{22\,500}$) verhoging teenoor die verkoopsbestuurder wat 'n 8% ($\frac{10\,800 - 10\,000}{10\,000}$) ontvang.

OF

Vergelyking met huidige inflasie koers.

4

3.2.6 **'n Lid van die tender komitee van die plaaslike hospitaal het aangebied om tydens die tender proses vir Osborne Bedrywighede as verskaffer van skoonmaakmiddels en skoonmaakprodukte ten bedrae van R 1 250 000 aan te beveel. Hy sal dit egter slegs doen indien Donny R35 000 aan hom betaal om sodoende ander komitee lede te oorreed.**

Gee raad aan Donny en Marie in dié verband. Noem TWEE punte.

Enige twee voorstelle ✓✓ ✓✓

- Hierdie is in werklikheid omkoperij en dis oneties.
- Osborne Bedrywighede sal besigheidsgelenthede verloor indien die inligting aan die publiek bekend word.
- Indien hierdie aan die publiek bekend word, sal hulle die tender verloor en hulle sal die geld moet terugbetaal.
- Donny en Marie moet 'n formele tender by die plaaslike hospitaal inhandig om die kontrak deur die normale prosedures te bekom.
- Dit kan die uitkomst belemmer en die onderneming kan gekaap word.
- Dit is onwettig en die onderneming kan verhoed word om verder handel te dryf.

4

TOTALE PUNTE
40

VRAAG 4**4.1 JONAS KOUSE MAATSKAPPY****4.1.1**

Bereken: Waarde van die slotvoorraad (Gebruik EIEU)	
BEREKENINGE	ANTWOORD
$2\ 160 - 360$ $1\ 800 \checkmark \times R150 \checkmark$ 270 000 twee punte Indien beide eenhede se totaal tot 2 900 optel $2\ 900 - 1\ 800$ $1\ 100 \checkmark \boxtimes \times R210 \checkmark$ 231 000 drie punte OF $(324\ 000 - 54\ 000) + (1\ 060\ 500 - 829\ 500)$	$501\ 000 \checkmark$ een deel korrek

6

Bereken: Voorraadhouing tydperk in dae (Gebruik slotvoorraad)	
BEREKENINGE	ANTWOORD
$\frac{2\ 900 \checkmark}{14\ 000 \checkmark} \times 365$	$75,6 \text{ dae} \checkmark$ Indien een deel korrek en vermenigvuldig met 365
sien 4.1.1 een m. punt $\frac{501\ 000}{2\ 691\ 900} \times 365$ een punt	$67,9 \text{ dae}$ Indien een deel korrek en vermenigvuldig met 365

3

4.1.2

Jonas Nkuna vermoed dat kouse uit sy winkel gesteel word ten spyte van sekuriteitskameras wat geïnstalleer is en deeglike verdeling van pligte wat geïmplementeer is.	
Verskaf 'n berekening om sy bekommernis te staaf.	
BEREKENINGE	ANTWOORD
$(16\ 010 - 360)$ $1\ 290 \checkmark + 15\ 650 \checkmark \checkmark - 2\ 900 \checkmark - 14\ 000 \checkmark$	$40 \text{ pare} \checkmark$ een deel korrek

6

Wat kan Jonas doen om die interne kontrole rakende voorraad te verbeter? Noem TWEE punte.

Twee geldige punte ✓✓ ✓✓

- Doen gereeld voorraadopnames.
- Sit sekuriteits pryskaartjies op die kouse.
- Voorsien veilige vertoonkabinette vir die voorraad.
- Verbeter die sekuriteit by die uitgange/inspekteer die items en gaan verkoopstrokies na.
- Koop in kleiner hoeveelhede/meer gereeld.

Moet nie verdeling van pligte/sekuriteitskameras/CCTV aanvaar nie.

4

4.1.3 **Jonas se aankoper was tydens Februarie met verlof toe hy besluit het om die voorraad te koop. Hy het goedkoper kouse gesien en dit aangekoop. Verduidelik, met bewyse waarom dit nie 'n goeie idee was om goedkoper kouse te koop nie.**

Een geldige punt ✓✓ syfer ✓

- Die terugsendings aan die verskaffer het vermeerder (van 0) tot 360.
- 2 160 voorraad is te veel en dis 'n nuwe produk vir die klante. -
- Hoë vlakke van voorraad voorhande, 2 900 Kouse vergeleke met 1 290 (1 610) van die vorige jaar.

3

4.1.4 **'n Onderzoek het bevind dat Jonas se broer (die bestuur van die voertuie by die winkel) 180 paar kouse teen personeel prys aangekoop het en dit toe aan sy maraton spanmaats teen 'n hoër prys verkoop het. Dit is teen die maatskappy se beleid vir werknemers om hul produkte te verkoop.**

Wat behoort Jonas aan sy broer te sê wanneer hy die saak hanteer? Verskaf TWEE punte

Twee geldige punte ✓✓ ✓✓

Ken deelpunte toe vir onvolledige antwoord

- Dit is oneties en die onderneming verloor sy verwagte winste.
- 'n Konflik situasie mag ontstaan indien die kliënt die kouse wil terugbring.
- Werknemers kan voor 'n dissiplinêre verhoor gedaag word.

4

4.2 INTERNE KONTROLE

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Dos Elektries. Die onderneming het drie takke en hulle verkoop een soort skootrekenaar. Die eienaar is bekommerd dat die syfers 'n aanduiding is dat daar swak interne kontrole en besluitneming in die onderneming plaasvind. Identifiseer EEN probleem vir elke tak. Haal syfers aan. In ELKE geval gee advies om die probleem op te los.

Takke	Probleem ✓ ✓ ✓ Syfer/s ✓ ✓ ✓	Advies ✓ ✓ ✓
KZN	<ul style="list-style-type: none"> • 25 skootrekenaars is gesteel • Verlies aan inkomste, R155 000 	<ul style="list-style-type: none"> • Gereelde voorraadopnames • Verbeter fisiese sekuriteit/Kontroleer by die uitgange / Installeer kameras. • Senior bestuurders moet die vrystelling van die rekenaars magtig.
WK	<ul style="list-style-type: none"> • $600/1\ 200 \times 12 = 6$ maande; stadig verkopende voorraad • Slegs 67% van beskikbare voorraad is verkoop 1 200/1 800 • Te veel voorraad voorhande 600 	<ul style="list-style-type: none"> • Verminder die verkoopprijs. • Oorweeg nuwe bemarkings metodes/ meer advertensies. • Bestel volgens klante se bestellings.
GP	<ul style="list-style-type: none"> • R975 000 word vermis /150 skootrekenaars is verkoop, maar die kontant is nie gedeponeer nie / Totale verkope is R18 850 000 maar slegs R17 875 000 is gedeponeer 	<ul style="list-style-type: none"> • Moedig kliënte aan om met EFO's te betaal. • Versoek die bank vir bevestigende kennisgewings vir alle transaksies. • Maak van sekuriteits firmas gebruik om die geld te deponeer. • Verdeling van pligte

9

TOTALE PUNTE

35

TOTAAL: 150